

Algemene voorwaarden voor dienstverlening door de RETAM service groep

Artikel 1 Definities

1. Deze algemene voorwaarden zijn van toepassing op alle door RETAM, RETAM opgestelde aanbiedingen en tussen de opdrachtgever gesloten overeenkomsten. Zij zijn tevens van toepassing op alle verbintenissen die voortvloeien uit nadien tussen partijen gesloten overeenkomsten. Toepassing van door de opdrachtgever ingeroepen algemene voorwaarden wordt uitdrukkelijk van de hand gewezen.

2 In deze voorwaarden wordt verstaan onder het werk: het totaal van de overeengekomen werkzaamheden (incl. eventueel ontwerp) en/of leveringen. Onder opdrachtgever: de wederpartij van gebruiker. En onder RETAM.

Artikel 2 Toepasbaarheid

1. Deze voorwaarden gelden voor iedere aanbieding, offerte en overeenkomst tussen RETAM en een opdrachtgever waarop RETAM deze voorwaarden van toepassing heeft verklaard, voor zover van deze voorwaarden niet door partijen uitdrukkelijk en schriftelijk is afgeweken.

2. De onderhavige voorwaarden zijn eveneens van toepassing op alle overeenkomsten met RETAM, voor de uitvoering waarvan derden dienen te worden betrokken.

3. Eventuele afwijkingen op deze algemene voorwaarden zijn slechts geldig indien deze uitdrukkelijk schriftelijk zijn overeengekomen.

4. De toepasselijkheid van eventuele inkoop of andere voorwaarden van opdrachtgever wordt uitdrukkelijk van de hand gewezen.

Artikel 3 Aanbiedingen en offertes

1. Alle aanbiedingen zijn vrijblijvend, tenzij in het aanbod een termijn voor aanvaarding is genoemd c.q. anders is aangegeven.

2. De door RETAM opgestelde offertes zijn geldig gedurende 30 dagen, tenzij anders aangegeven. RETAM is slechts aan de offertes gebonden indien de aanvaarding hiervan door de wederpartij schriftelijk binnen 30 dagen worden bevestigd, tenzij anders aangegeven.

3. Indien opdrachtgever een door RETAM gedaan aanbod heeft aanvaard, heeft RETAM niettemin de bevoegdheid het aanbod binnen 7 werkdagen na ontvangst van aanvaarding te herroepen.

4. De prijzen in de genoemde aanbiedingen en offertes zijn exclusief BTW en andere heffingen van overheidswege, alsmede eventuele in het kader van de overeenkomst te maken kosten, waaronder verzend- en administratiekosten, tenzij anders aangegeven.

5. Indien de aanvaarding (op ondergeschikte punten) afwijkt van het in de offerte opgenomen aanbod is RETAM daaraan niet gebonden. De overeenkomst komt dan niet in overeenstemming met deze afwijkende aanvaarding tot stand, tenzij RETAM anders aangeeft.

6. Een samengestelde prijsopgave verplicht RETAM niet tot het verrichten van een gedeelte van de opdracht tegen een overeenkomstig deel van de opgegeven prijs.

7. Aanbiedingen of offertes gelden niet automatisch voor toekomstige opdrachten.

Artikel 4 Uitvoering van de overeenkomst

1. RETAM zal de overeenkomst naar beste inzicht en vermogen en in overeenstemming met de eisen van goed vakmanschap uitvoeren. Een en ander op grond van de op dat moment bekende stand der wetenschap.

2. Indien en voor zover een goede uitvoering van de overeenkomst dit vereist, heeft RETAM het recht bepaalde werkzaamheden te laten verrichten door derden.
3. De opdrachtgever draagt er zorg voor dat alle gegevens, waarvan gebruiker aangeeft dat deze noodzakelijk zijn of waarvan de opdrachtgever redelijkerwijs behoort te begrijpen dat deze noodzakelijk zijn voor het uitvoeren van de overeenkomst, tijdig aan gebruiker worden verstrekt. Indien de voor de uitvoering van de overeenkomst benodigde gegevens niet tijdig aan gebruiker zijn verstrekt, heeft gebruiker het recht de uitvoering van de overeenkomst op te schorten en / of de uit de vertraging voortvloeiende extra kosten volgens de gebruikelijke tarieven aan de opdrachtgever in rekening te brengen.
4. RETAM is niet aansprakelijk voor schade, van welke aard ook, doordat RETAM is uit gegaan van door de opdrachtgever verstrekte onjuiste en / of onvolledige gegevens, tenzij deze onjuistheid of onvolledigheid voor RETAM kenbaar behoorde te zijn.
5. RETAM overlegt op verzoek van de opdrachtgever de bescheiden, waaruit blijkt dat hij een aansprakelijkheids-verzekering heeft afgesloten.
6. Indien is overeengekomen dat de overeenkomst in fasen zal worden uitgevoerd kan RETAM de uitvoering van die onderdelen die tot een volgende fase behoren opschorten tot dat de opdrachtgever de resultaten van de daaraan voorafgaande fase schriftelijk heeft goedgekeurd.
7. Indien door RETAM of door RETAM ingeschakelde derden in het kader van de opdracht werkzaamheden worden verricht op de locatie van opdrachtgever of een door opdrachtgever aangewezen locatie, draagt opdrachtgever kosteloos zorg voor de door die medewerkers in redelijkheid gewenste faciliteiten.
8. De opdrachtgever is jegens RETAM verplicht om de uitvoering van het werk mogelijk te maken binnen de normale werktijden van RETAM en onder condities die voldoen aan de wettelijke veiligheidseisen en andere overheidsvoorschriften.
9. De opdrachtgever zorgt ervoor dat RETAM tijdig kan beschikken over de voor het werk benodigde goedkeuringen (zoals vergunningen en ontheffingen) en over de door hem voor het werk te verschaffen gegevens.
10. Opdrachtgever vrijwaart RETAM voor eventuele aanspraken van derden, die in verband met de uitvoering van de overeenkomst schade lijden en welke aan opdrachtgever toerekenbaar is.
11. De opdrachtgever draagt zorg voor het aanvragen van de aansluiting van eventuele installaties op het net van het desbetreffende nutsbedrijf respectievelijk op de diverse openbare transmissienetten. De aansluitkosten zijn voor rekening van de opdrachtgever. RETAM geeft hiervoor aanwijzingen op zijn vakgebied.
12. RETAM neemt bij de uitvoering van het werk de daarop van toepassing verklaarde voorschriften in acht. Eventuele financiële gevolgen van wijzigingen in de voorschriften tussen de datum van het aanbod en de oplevering van het werk zullen als meerwerk worden verrekend.

Artikel 6 Wijziging van de overeenkomst

1. Indien tijdens de uitvoering van de overeenkomst blijkt dat het voor een behoorlijke uitvoering noodzakelijk is om de te verrichten werkzaamheden te wijzigen of aan te vullen, zullen partijen zo spoedig mogelijk, doch in elk geval binnen één maand, in onderling overleg de overeenkomst dienovereenkomstig aanpassen.
2. Indien partijen overeenkomen dat de overeenkomst wordt gewijzigd of aangevuld, kan het tijdstip van voltooiing van de uitvoering daardoor worden beïnvloed. RETAM zal de opdrachtgever zo spoedig mogelijk hiervan op de hoogte stellen.
3. Indien de wijziging van of aanvulling op de overeenkomst financiële en / of kwalitatieve consequenties zal hebben, zal RETAM de opdrachtgever hierover tevoren inlichten.
4. Indien een vast honorarium is overeengekomen zal RETAM daarbij aangeven in hoeverre de wijziging of aanvulling van de overeenkomst een overschrijding van dit honorarium tot gevolg heeft.
5. In afwijking van lid 3 zal RETAM geen meerkosten in rekening kunnen brengen indien de wijziging of aanvulling het gevolg is van omstandigheden die aan RETAM kunnen worden toegerekend.

Artikel 7 Contractsduur; uitvoeringstermijn

1. De overeenkomst tussen RETAM en een opdrachtgever wordt aangegaan voor onbepaalde tijd, tenzij uit de aard van de overeenkomst anders voortvloeit of partijen uitdrukkelijk en schriftelijk anders overeenkomen.
2. Is binnen de looptijd van de overeenkomst voor de voltooiing van bepaalde werkzaamheden een termijn overeengekomen, dan is dit nimmer een fatale termijn. Bij overschrijding van de uitvoeringstermijn dient de opdrachtgever gebruiker derhalve schriftelijk in gebreke te stellen.
3. Het werk wordt als opgeleverd beschouwd:
  - Hetzij wanneer RETAM aan de opdrachtgever kennis heeft gegeven dat het werk voltooid, beproefd en bedrijfsklaar is en deze het werk heeft goedgekeurd dan wel aanvaard;
  - Hetzij wanneer uiterlijk acht dagen zijn verstreken nadat RETAM schriftelijk aan de opdrachtgever heeft verklaard dat het werk voltooid, beproefd en bedrijfsklaar is en deze heeft nagelaten het werk binnen die termijn goed te keuren dan wel te aanvaarden;
  - Hetzij wanneer de opdrachtgever het werk (vroegtijdig) in gebruik neemt, met dien verstande, dat door (vroegtijdige) ingebruikneming van een gedeelte van het werk, dat gedeelte als opgeleverd wordt beschouwd.
4. Kleine gebreken die kunnen worden hersteld binnen de garantietermijn en die het functioneren van het werk niet beïnvloeden, zullen de oplevering niet in de weg staan
5. Oplevering ontslaat RETAM van alle aansprakelijkheid voor gebreken die de opdrachtgever op dat tijdstip redelijkerwijs had moeten ontdekken.
6. Als gevolg van de oplevering gaat het risico voor het werk over van RETAM naar de opdrachtgever.

Artikel 8 Honorarium

1. Voor aanbiedingen en overeenkomsten waarin een vast honorarium wordt aangeboden of is overeengekomen gelden de leden 2, 5, 6, 7 en 8 van dit artikel. Indien geen vast honorarium wordt overeengekomen, gelden de leden 3 t/m 8 van dit artikel.
2. Partijen kunnen bij het tot stand komen van de overeenkomst een vast honorarium overeenkomen.
3. Indien geen vast honorarium wordt overeengekomen, zal het honorarium worden vastgesteld op grond van werkelijk bestede uren. Het honorarium wordt berekend volgens de gebruikelijke uurtarieven van RETAM, geldende voor de periode waarin de werkzaamheden worden verricht, tenzij een daarvan afwijkend uurtarief is overeengekomen.
4. Het honorarium is en eventuele kostenramingen zijn exclusief BTW.
5. Bij opdrachten met een looptijd van meer dan 1 maand zullen de verschuldigde kosten periodiek in rekening worden gebracht.
6. Indien RETAM met de opdrachtgever een vast honorarium of uurtarief overeenkomt, is RETAM niettemin gerechtigd tot verhoging van dit honorarium of tarief. Indien RETAM kan aantonen dat tussen het moment van aanbieding en levering, ten aanzien van bijv. lonen de tarieven of prijzen aanmerkelijk zijn gewijzigd, is RETAM gerechtigd prijsstijgingen door te berekenen. Bovendien mag RETAM het honorarium verhogen wanneer tijdens de uitvoering van de werkzaamheden blijkt dat de oorspronkelijk overeengekomen dan wel verwachte hoeveelheid werk in zodanige mate onvoldoende werd ingeschat bij het sluiten van de overeenkomst, en zulks niet toerekenbaar is aan RETAM, dat in redelijkheid niet van RETAM mag worden verwacht de overeengekomen werkzaamheden te verrichten tegen het oorspronkelijk overeengekomen honorarium.
7. In andere gevallen dan als bedoeld in artikel 7 onder 6. is opdrachtgever gerechtigd de overeenkomst te ontbinden, voor zover nog niet door RETAM is gepresteerd, indien het honorarium of tarief wordt verhoogd binnen drie maanden na het aangaan van de overeenkomst. Na ommekomst van deze periode is opdrachtgever gerechtigd de overeenkomst te ontbinden indien de verhoging meer dan 10% bedraagt. Opdrachtgever is niet gerechtigd tot ontbinding indien de bevoegdheid tot verhoging van het honorarium of tarief voortvloeit uit een bevoegdheid ingevolge de wet.
8. RETAM zal de opdrachtgever het voornemen tot verhoging van het honorarium of tarief schriftelijk kenbaar maken. RETAM zal daarbij de omvang van en de datum waarop de verhoging zal ingaan, vermelden.

9. Indien opdrachtgever de door RETAM kenbaar gemaakte verhoging van het honorarium of tarief niet wenst te aanvaarden, is opdrachtgever gerechtigd binnen zeven werkdagen na de bedoelde kennisgeving de overeenkomst schriftelijk op te zeggen, dan wel de opdracht te annuleren tegen de in de kennisgeving van gebruiker genoemde datum waarop de prijs- of tariefsaanpassing in werking zou treden.

Artikel 9 Betaling en zekerheid

1. Betaling dient te geschieden binnen 15 werkdagen na factuurdatum, op een door RETAM aan te geven wijze in de valuta waarin is gedeclareerd. Opschorting van betaling of verrekening door de opdrachtgever, uit welke hoofde ook, wordt uitdrukkelijk uitgesloten.

2. Indien opdrachtgever in gebreke blijft in de betaling binnen de termijn van 15 werkdagen dan is de opdrachtgever van rechtswege in verzuim. Opdrachtgever is dan een rente verschuldigd van 1,5% per maand, tenzij de wettelijke rente hoger is in welk geval de wettelijke rente geldt. De rente over het opeisbare bedrag zal worden berekend vanaf het moment dat opdrachtgever in verzuim is tot het moment van voldoening van het volledige bedrag.

3. In geval van liquidatie, faillissement, beslag of surseance van betaling van de opdrachtgever zijn de vorderingen van RETAM op de opdrachtgever onmiddellijk opeisbaar.

4. RETAM heeft het recht de door opdrachtgever gedane betalingen te laten strekken in de eerste plaats in mindering van de kosten, vervolgens in mindering van de opgevallende rente en tenslotte in mindering van de hoofdsom en de lopende rente.

RETAM kan, zonder daardoor in verzuim te komen, een aanbod tot betaling weigeren, indien de opdrachtgever een andere volgorde voor de toerekening aanwijst. RETAM kan volledige aflossing van de hoofdsom weigeren, indien daarbij niet eveneens de opgevallende en lopende rente alsmede de kosten worden voldaan.

5. Indien er een goede grond bestaat dat opdrachtgever zijn verplichtingen jegens RETAM niet zal nakomen, is opdrachtgever verplicht op eerste verzoek van RETAM terstond genoegzaam en in de door RETAM gewenste vorm zekerheid te stellen en deze zondig aan te vullen voor de nakoming van zijn verplichtingen. Indien opdrachtgever aan een dergelijk verzoek geen gevolg geeft, worden al zijn verplichtingen direct opeisbaar.

Artikel 10 Verrekening van meer- en minderwerk

1. Verrekening van meer- en minderwerk vindt plaats:

- a. in geval van bestekswijzigingen (wijzigingen in het bestek, het werk of de voorwaarden van uitvoering van het werk);
- b. in geval van afwijkingen van de bedragen van stelposten en verrekenbare en/of geschatte hoeveelheden;
- c. in de gevallen als in deze voorwaarden bepaald.

Elk van de totalen resp. het saldo van de bijbetalingen en inhoudingen als gevolg van bestekswijzigingen, mogen niet meer bedragen dan 15 resp. 10% van de aanneemsom.

2. Verrekening van het meerwerk geschiedt ineens bij het verschijnen van de eerstvolgende betalingstermijn. Is geen termijnbetaling overeengekomen dan na de voltooiing daarvan.

3. Verrekening van het minderwerk geschiedt ineens bij de eindafrekening.

4. Indien het totaal van het minderwerk dat van het meerwerk overtreft, heeft RETAM recht op een bedrag gelijk aan 15% van het verschil tussen die totalen.

5. Het gemis van een schriftelijke opdracht tot meerwerk laat de aanspraken van RETAM op verrekening daarvan onverlet.

Artikel 11 Eigendomsvoorbehoud

1. Alle door RETAM geleverde zaken, daaronder eventueel mede (elektronische) documenten c.q. bestanden, ontwerpen, schetsen, tekeningen, films, software, , enz., blijven eigendom van RETAM totdat de opdrachtgever alle navolgende verplichtingen uit alle met RETAM gesloten overeenkomsten is nagekomen.

2. De opdrachtgever is niet bevoegd de onder het eigendomsvoorbehoud vallende zaken te verpanden noch op enige andere wijze te bezwaren.

3. Indien derden beslag leggen op de onder eigendomsvoorbehoud geleverde zaken dan wel rechten daarop willen vestigen of doen gelden, is opdrachtgever verplicht RETAM zo snel als redelijkerwijs verwacht mag worden daarvan op de hoogte te stellen.

4. De opdrachtgever verplicht zich de onder eigendomsvoorbehoud geleverde zaken te verzekeren en verzekerd te houden tegen brand, ontploffings- en waterschade alsmede tegen diefstal en de polis van deze verzekering op eerste verzoek ter inzage te geven.

5. Door RETAM geleverde zaken, die krachtens het onder 1. van dit artikel bepaalde onder het eigendomsvoorbehoud vallen, mogen slechts in het kader van een normale bedrijfsuitoefening worden doorverkocht en nimmer als betaalmiddel worden gebruikt.

6. Voor het geval dat RETAM zijn in dit artikel aangeduide eigendomsrechten wil uitoefenen, geeft de opdrachtgever reeds nu onvoorwaardelijke en niet herroepbare toestemming aan RETAM of door deze aan te wijzen derden om al die plaatsen te betreden waar de eigendommen van RETAM zich bevinden en die zaken mede terug te nemen.

Artikel 12 Incassokosten

1. Indien de opdrachtgever in gebreke of in verzuim is in de (tijdige) nakoming van zijn verplichtingen, dan komen alle redelijke kosten ter verkrijging van voldoening buiten rechte voor rekening van opdrachtgever. In ieder geval is opdrachtgever in het geval van een geldvordering incassokosten verschuldigd. De incassokosten worden berekend overeenkomstig het incassotarif zoals door de Nederlandse Orde van Advocaten in incassozaken wordt geadviseerd.

2. Indien RETAM hogere kosten heeft gemaakt, welke redelijkerwijs noodzakelijk waren, komen ook deze voor vergoeding in aanmerking.

3. De eventuele gemaakte redelijke gerechtelijke en executiekosten komen eveneens voor rekening van opdrachtgever.

Artikel 13 Onderzoek, reclames

1. Klachten over de verrichte werkzaamheden dienen door de opdrachtgever binnen 8 dagen na ontdekking, doch uiterlijk binnen 14 dagen na voltooiing van de betreffende werkzaamheden schriftelijk te worden gemeld aan RETAM. De ingebrekestelling dient een zo gedetailleerd mogelijke omschrijving van de tekortkoming te bevatten, zodat RETAM in staat is adequaat te reageren.

2. Indien een klacht gegrond is, zal RETAM de werkzaamheden alsnog verrichten zoals overeengekomen, tenzij dit inmiddels voor de opdrachtgever aantoonbaar zinloos is geworden. Dit laatste dient door de opdrachtgever schriftelijk kenbaar te worden gemaakt.

3. Indien het alsnog verrichten van de overeengekomen werkzaamheden niet meer mogelijk of zinvol is, zal RETAM slechts aansprakelijk zijn binnen de grenzen van artikel 15.

Artikel 14 Opzegging

1. Beide partijen kunnen de overeenkomst te allen tijde schriftelijk opzeggen.

2. Indien de overeenkomst tussentijds wordt opgezegd door opdrachtgever, heeft RETAM recht op compensatie vanwege het daardoor ontstane en aannemelijk te maken bezettingsverlies, tenzij er feiten en omstandigheden aan de opzegging ten grondslag liggen die aan RETAM zijn toe te rekenen. Voorts is opdrachtgever alsdan gehouden tot betaling van de declaraties voor tot dan toe verrichte werkzaamheden. De voorlopige resultaten van de tot dan toe verrichte werkzaamheden zullen dan ook onder voorbehoud ter beschikking worden gesteld aan opdrachtgever.

3. Indien de overeenkomst tussentijds wordt opgezegd door RETAM, zal RETAM in overleg met opdrachtgever zorgdragen voor overdracht van nog te verrichten werkzaamheden aan derden, tenzij er feiten en omstandigheden aan de opzegging ten grondslag liggen die aan opdrachtgever toerekenbaar zijn.

4. Indien de overdracht van de werkzaamheden voor RETAM extra kosten met zich meebrengt, worden deze aan opdrachtgever in rekening gebracht.

Artikel 15 Opschorting en ontbinding

1. RETAM is bevoegd de nakoming van de verplichtingen op te schorten of de overeenkomst te ontbinden, indien:

- Oprachtgever de verplichtingen uit de overeenkomst niet of niet volledig nakomt.

- Na het sluiten van de overeenkomst RETAM ter kennis gekomen omstandigheden goede grond geven te vrezen dat de opdrachtgever de verplichtingen niet zal nakomen. In geval er goede grond bestaat te vrezen dat de opdrachtgever slechts gedeeltelijk of niet behoorlijk zal nakomen, is de opschorting slechts toegelaten voor zover de tekortkoming haar rechtvaardigt.

- Oprachtgever bij het sluiten van de overeenkomst verzocht is zekerheid te stellen voor de voldoening van zijn verplichtingen uit de overeenkomst en deze zekerheid uitblijft of onvoldoende is.

2. Voorts is RETAM bevoegd de overeenkomst te (doen) ontbinden indien zich omstandigheden voordoen welke van dien aard zijn dat nakoming van de overeenkomst onmogelijk of naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid niet langer kan worden gevergd dan wel indien zich anderszins omstandigheden voordoen welke van dien aard zijn dat ongewijzigde instandhouding van de overeenkomst in redelijkheid niet mag worden verwacht.

3. Indien de overeenkomst wordt ontbonden zijn de vorderingen van RETAM op de opdrachtgever onmiddellijk opeisbaar. Indien RETAM de nakoming van de verplichtingen opschort, behoudt hij zijn aanspraken uit de wet en overeenkomst.

4. RETAM behoudt steeds het recht schadevergoeding te vorderen.

Artikel 16 Teruggave ter beschikking gestelde zaken

1. Indien RETAM aan opdrachtgever bij de uitvoering van de overeenkomst zaken ter beschikking heeft gesteld is opdrachtgever gehouden het geleverde binnen 14 dagen in oorspronkelijke staat, vrij van gebreken en volledig te retourneren. Indien de opdrachtgever deze verplichting niet nakomt zijn alle hieruit voortvloeiende kosten voor zijn rekening.

2. Indien opdrachtgever, om welke reden ook, na daartoe strekkende aanmaning, alsnog in gebreke blijft met de onder 1. genoemde verplichting, heeft RETAM het recht de daaruit voortvloeiende schade en kosten, waaronder de kosten van vervanging, op opdrachtgever te verhalen.

Artikel 17 Aansprakelijkheid

1. Indien RETAM aansprakelijk mocht zijn, dan is deze aansprakelijkheid beperkt tot hetgeen in deze bepaling is geregeld.

2. RETAM is alleen aansprakelijk voor schade, die het directe en uitsluitende gevolg is van opzet of grove schuld van gebruiker en diens ondergeschikten, en voor zover zij door opdrachtgever schriftelijk en deugdelijk in gebreke is gesteld, waarbij een redelijke termijn tot herstel c.q. vervanging is geboden.

3. Indien RETAM aansprakelijk is voor directe schade, dan is die aansprakelijkheid beperkt tot maximaal het bedrag van de door de assuradeur van gebruiker te verstrekken uitkering, althans tot maximaal het declaratiebedrag, althans dat gedeelte van de opdracht waarop de aansprakelijkheid betrekking heeft.

4. In afwijking van hetgeen onder 3. van dit artikel is bepaald, wordt bij een opdracht met een langere looptijd dan zes maanden, de aansprakelijkheid verder beperkt tot het over de laatste zes maanden verschuldigde honorariumgedeelte.

5. Onder directe schade wordt uitsluitend verstaan:

- De redelijke kosten ter vaststelling van de oorzaak en de omvang van de schade, voor zover de vaststelling betrekking heeft op schade in de zin van deze voorwaarden;

- De eventuele redelijke kosten gemaakt om de gebrekkige prestatie van RETAM aan de overeenkomst te laten beantwoorden, tenzij deze niet aan RETAM toegerekend kunnen worden;

- Redelijke kosten, gemaakt ter voorkoming of beperking van schade, voor zover opdrachtgever aantoonbaar dat deze kosten hebben geleid tot beperking van directe schade als bedoeld in deze algemene voorwaarden.

6. RETAM is nimmer aansprakelijk voor indirecte schade, daaronder begrepen gevolgschade, gederfde winst, gemiste besparingen en schade door bedrijfsstagnatie.

7. RETAM bedingt alle wettelijke en contractuele verweermiddelen, welke zij ter afwering van haar eigen aansprakelijkheid ten opzichte van opdrachtgever kan invoeren, mede ten behoeve van haar ondergeschikten voor wier gedragingen zij ingevolge de wet aansprakelijk zou zijn.

8. Iedere aanspraak op vergoeding van schade vervalft 3 jaar na de gebeurtenis waardoor schade is veroorzaakt, tenzij met de invordering in rechte ervan binnen de genoemde termijn een aanvang is gemaakt.

Artikel 18 Vrijwaringen

1. De opdrachtgever vrijwaart RETAM voor aanspraken van derden met betrekking tot rechten van intellectuele eigendom op door de opdrachtgever verstrekte materialen of gegevens, die bij de uitvoering van de overeenkomst worden gebruikt.

2. Indien opdrachtgever aan RETAM informatiedragers, elektronische bestanden of software etc. verstrekt, garandeert opdrachtgever dat daardoor geen inbreuk op eigendoms- of auteursrechten van derden wordt gemaakt, evenals dat de informatiedragers, elektronische bestanden of software vrij zijn van virussen en defecten.

Artikel 19 Risico-overgang

1. Het risico van verlies of beschadiging van de zaken die voorwerp van de overeenkomst zijn, gaat op opdrachtgever over op het moment waarop deze aan opdrachtgever juridisch en / of feitelijk worden geleverd en daarmee in de macht van opdrachtgever of van een door opdrachtgever aan te wijzen derden worden gebracht.

Artikel 20 Overmacht

1. Partijen zijn niet gehouden tot het nakomen van enige verplichting, indien zij daartoe gehinderd worden als gevolg van een omstandigheid die niet is te wijten aan schuld, en noch volgens de wet, een rechtshandeling of in het verkeer geldende opvattingen voor hun rekening komt.

2. Onder overmacht wordt in deze algemene voorwaarden verstaan naast wat dat betreft in de wet en jurisprudentie wordt begrepen, alle van buiten komende oorzaken, voorzien of niet-voorzien, waarop RETAM geen invloed kan uitoefenen, doch waardoor RETAM niet in staat is de verplichtingen na te komen. Werkstakingen in het bedrijf van RETAM worden daaronder begrepen.

3. RETAM heeft ook het recht zich op overmacht te beroepen, indien de omstandigheid die (verdere) nakoming verhindert, intreedt nadat RETAM zijn verplichtingen had moeten nakomen.

4. Partijen kunnen gedurende de periode dat de overmacht voortduurt de verplichtingen uit de overeenkomst opschorten. Indien deze periode langer duurt dan twee maanden is ieder der partijen gerechtigd de overeenkomst te ontbinden, zonder verplichting tot vergoeding van schade aan de andere partij.

5. Voor zover RETAM ten tijde van het intreden van overmacht inmiddels gedeeltelijk zijn verplichtingen uit de overeenkomst is nagekomen of deze zal kunnen nakomen, en aan het nagekomen respectievelijk na te komen gedeelte zelfstandige waarde toekomt, is RETAM gerechtigd om het reeds nagekomen respectievelijk na te komen gedeelte separaat te declareren. Opdrachtgever is gehouden deze declaratie te voldoen als ware het een afzonderlijke overeenkomst.

Artikel 21 Geheimhouding

1. Beide partijen zijn verplicht tot geheimhouding van alle vertrouwelijke informatie die zij in het kader van hun overeenkomst van elkaar of uit andere bron hebben verkregen. Informatie geldt als vertrouwelijk als dit door de andere partij is medegedeeld of als dit voortvloeit uit de aard van de informatie.

2. Indien, op grond van een wettelijke bepaling of een rechterlijke uitspraak, RETAM gehouden is vertrouwelijke informatie aan door de wet of de bevoegde rechter aangewezen derden mede te verstrekken, en RETAM zich ter zake niet kan beroepen op een wettelijk dan wel door de bevoegde rechter erkend of toegestaan recht van verschoning, dan is RETAM niet gehouden tot schadevergoeding of schadeloosstelling en is de wederpartij niet gerechtigd tot ontbinding van de overeenkomst op grond van enige schade, hierdoor ontstaan.

Artikel 22 Intellectuele eigendom en auteursrechten

1. Onverminderd het overigens in deze algemene voorwaarden bepaalde behoudt RETAM zich de rechten en bevoegdheden voor die RETAM toekomen op grond van de Auteurswet.

2. Alle door RETAM verstrekte stukken, zoals rapporten, adviezen, overeenkomsten, ontwerpen, schetsen, tekeningen, software enz., zijn uitsluitend bestemd om te worden gebruikt door de opdrachtgever en mogen niet door hem zonder

voorafgaande toestemming van RETAM worden verveelvoudigd, openbaar gemaakt, of ter kennis van derden gebracht, tenzij uit de aard van de verstrekte stukken anders voortvloeit.

3. RETAM behoudt het recht de door de uitvoering van de werkzaamheden toegenomen kennis voor andere doeleinden te gebruiken, voorzover hierbij geen vertrouwelijke informatie ter kennis van derden wordt gebracht.

Artikel 23 Geschillen

1. De rechter in de vestigingsplaats van RETAM is bij uitsluiting bevoegd van geschillen kennis te nemen, tenzij de kantonrechter bevoegd is. Niettemin heeft RETAM het recht het geschil voor te leggen aan de volgens de wet bevoegde rechter.

2. Partijen zullen eerst een beroep op de rechter doen nadat zij zich tot het uiterste hebben ingespannen een geschil in onderling overleg te beslechten.

Artikel 24 Toepasselijk recht

1. Op elke overeenkomst tussen RETAM en de opdrachtgever is Nederlands recht van toepassing.

Artikel 25 Wijziging en vindplaats van de voorwaarden

1. Indien een of meerdere der bepalingen in deze algemene voorwaarden nietig zijn of vernietigd mochten worden blijven de overige bepalingen van deze algemene voorwaarden volledig van toepassing. RETAM en opdrachtgever zullen alsdan in overleg treden teneinde nieuwe bepalingen ter vervanging van de nietige c.q. vernietigde bepalingen overeen te komen, waarbij indien en voor zoveel mogelijk het doel en de strekking van de oorspronkelijke bepaling in acht worden genomen.

2. Van toepassing is steeds de laatst gedeponeerde versie c.q. de versie zoals die gold ten tijde van het totstandkomen van de overeenkomst.

3. Deze algemene voorwaarden zijn gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel voor Oost Brabant op 14 september 2006. Deze algemene voorwaarden kunt u ook opvragen via het KvK informatienummer 0900-123 45 67.